

ÚJ BIZTONSÁGI KIHÍVÁSOK AZ EURÓPAI UNIÓ TAGÁLLAMAIBAN – KONCEPCIÓFEJLESZTÉS AZ EURÓPAI BIZTONSÁGPOLITIKÁBAN

NEW SECURITY CHALLENGES FACING THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION - CONCEPT DEVELOPMENT IN THE EUROPEAN SECURITY POLICY

Farkas Tibor¹, Hronyecz Erika²

¹Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, 1101 Budapest, Hungária krt. 9-11., farkas.tibor@uni-nke.hu

²Óbudai Egyetem, Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar, 1081 Budapest, Népszínház utca 8; 1428 Budapest, Pf.:31, hronyecz.erika@bgk.uni-obuda.hu

Abstract

Nowadays, the biggest, the most urgent task for the European Union is to handling the refugee crisis, which necessitate effective solutions. Towards, it is important to possess untinged radicalism and disension, but unanimous common security and defence policy by principles and frameworks. The early implementation and the European-level coordination is really urgent considering the European and the global scene.

Keywords: *European Union, security and defence policy, competitiveness, defence capabilities, military units of member states.*

Összefoglalás

Napjainkban az Európai Unió legnagyobb és legsürgetőbb, hatékony megoldásra váró feladata az elmúlt hónapokban eszkalálódott menekültválság kezelése. Ehhez viszont mindenképpen szükséges egy széthúzásoktól és szélsőségektől mentes, egy irányba tartó, meghatározott működési elvekkel és keretekkel bíró közös biztonság- és védelempolitika, melynek az európai szintű összehangolása, mielőbbi megvalósítása nemcsak az európai, hanem a globális viszonyokat és állapotok tekintetve is sürgető erővel bír.

Kulcsszavak: *Európai Unió, biztonsági- és védelempolitika, együttműködés, védelmi képességek, katonai tagállami egységek.*

1. Bevezetés

A hidegháborút követően Európát tekintve a nemzetközi rendszer szereplőinek száma megnövekedett, - a transznacionális nagyvállalatok, nem kormányzati szerveze-

tek (NGO), különböző érdekcsoportok és egyének megjelenése által - horizontálisan és vertikálisan is kiszélesedett, és a korábbi évekhez viszonyítva komplex gazdasági, társadalmi és politikai átalakuláson ment át, melynek eredményeképpen új biztonsági kihívásokkal szembesült. A globális katonai

szembenállás megszűnésével elhárult egy nukleáris világháború veszélye, a világ országainak biztonságát azonban továbbra is számos, korábban nem létező, nem ismert vagy egyszerűen csak fel nem ismert tényező veszélyeztette és veszélyezteteti napjainkban is [1].

Az elmúlt több mint 20 év alatt mind globális mind pedig európai szinten számtalan olyan biztonságot fenyegető esemény és tényező generálódott, melyek komoly kihatással voltak az Európai Unió biztonságpolitikájára, annak alakulására.

2. Új kihívások az Európai Unió biztonságát fenyegető tényezők tekintetében

A 90-es évekhez képest a 2000-es évektől kezdődően az EU egyre egységesebb és erősödő nemzetközösség képét mutatta mind a globális mind a regionális gazdasági és politikai történések és változások alakulása és alakítása tekintetében. A bipoláris világrend felbomlása után a többpólusú világrend kialakulását követően szembesülni kellett olyan új illetve korábban már létező, de most felerősödni látszó, a tagállamok társadalmát, térségét és területi egységét érintő kihívásokkal és fenyegetettségekkel, melyekre az EU látszólag képes volt reagálni és hosszabb-rövidebb távon megoldást találni. A globális és regionális jellegű veszélyforrások, melyek megjelenése és felerősödése komoly kihatással volt az Unió biztonságát illetően és kalkulálni kell velük napjainkban is a következők:

- regionális fegyveres konfliktusok ,
- instabil államalakulatok, föderációk romjain megjelenő agresszív nacionalizmusok ,
- etnikai, vallási alapon történő népiirtás,
- a militáns iszlám fundamentalizmus terjeszkedése ,
- nemzetközi terrorizmus,
- szervezett bűnözés ,

- a jelentős demográfiai robbanás, és az azt követő népmozgás,
- tömeges éhezés, a világgazdaság egyensúlyának megbomlása fejlett és elmaradott térségekre,
- kezelhetetlen tömeges migráció,
- lökészerű, intenzív menekülthullámok az emberi, kisebbségi jogok súlyos megsértése következményeként,
- az emberi faj egészségkárosodása járványok vagy egyéb okok, katasztrófák következtében,
- ipari és természeti katasztrófák,
- a természeti környezet visszafordíthatatlan károsodása ,
- a katonai technológiák proliferációja,
- a nukleáris fegyverek, sugárzó vagy mérgező anyagok illetéktelenek kezébe kerülése (illegális úton, megvásárlás vagy gyártás útján, az előállítás elméleti-gyakorlati ismereteinek, szakembereinek megszerzése) [2].

A felsorolt pontokat nem lehet sorrendbe állítani, hiszen prioritásuk, várható hatásuk és bekövetkezési valószínűségük állandóan változik. Ma az EU-t érintő, sürgősen megoldásra váró problémát az Unió irányába történő tömeges migráció jelenti. Az európai migrációs válság oka és kiindulópontja, hogy Afrika illetve a Közel-Kelet egyes országaiban a különböző fegyveres konfliktusok, a politikai és vallási üldöztetés és az ezekből következő gazdasági ellehetetlenülés hatására tömegével indultak az emberek egy jobb élet reményében Európa irányába, ahol reményeik szerint letelepedést, munkát, megélhetést, nyugodtabb életkörülményeket, jövőperspektívákat, egyszóval biztonságot találjanak maguknak és családjuk számára.

A migráció biztonságpolitikai értelmezése nem új jelenség, csupán az utóbbi hónapok során lezajlott események hatására komoly intenzitással kapott hangsúlyt újra. A migráció a ki- és bevándorlás során egyes népségrések földrajzilag elmozdulnak,

átmenetileg vagy véglegesen települési területet változtatnak.

Az aktuális migrációs jelenség lereagálása és kezelése hatalmas erőfeszítést igényel az Unió tagállamaitól, hiszen ekkora méreteket öltő, célzottan Európa szívébe irányuló bevándorlással még nem találta magát szembe a közösség. A XIX. század elején volt ugyan komolyabb népmozgás, de az annyiban különbözött a jelenlegi helyzettől, hogy az európai kontinensről kifelé is volt számottevő mozgás – főként az amerikai kontinens irányába -, nemcsak befelé áramlott a népesség, ami által ha nem is éppen egyensúlyi állapot alakult ki, de közel sem volt olyan kritikus a helyzet, mint napjainkban. A jelenlegi állapot nagy odafigyelést, határozottságot, komoly összefogást és gyors reagálást igényel az Unió tagállamaitól, a széthúzás és az időhúzás súlyos problémákhoz vezethet. Ha a tömeges migráció kezelését szervezetlenség és az egységes fellépés hiánya jellemzi, akkor a jelenség egyfajta ellenőrizhetetlen és irányíthatatlan jelleget ölthet, veszélyeztetve ezzel a célországok saját belső és egyben az Unión belüli stabilitását. [3] Komoly feladat a megfelelő és hatékony egyensúlyi állapot megtalálni, hiszen az Uniót nyitottság kell jellemezze, de oly módon, hogy ez ne veszélyeztesse a tagállamok biztonságát. A napjainkban zajló migrációs folyamatok mértékének intenzitása illetve annak kezelése viszont óriási kihívás elé állítja az EU-t, nehéz megtalálni azokat a pontokat és megoldásokat, melyek alkalmazásával kezelhetővé válik ez a jelenség anélkül, hogy az Unió egyes államai ne lennének akár gazdaságot akár társadalmat érintő veszélynek kitéve. Az tény, hogy az Uniónak az öregedő népesség támogatása és annak utánpótlása, illetve egyéb társadalmi és gazdasági problémák leküzdése érdekében jelentős bevándorlásra van szüksége, viszont ahhoz, hogy a megoldásra váró feladatok és kihívások a várt eredményeket produkálják, uniós szinten egy erősen sza-

bályozott, egységes bevándorláspolitikát kell alkalmazni.

3. A migráció által generált lehetséges kockázatok, melyek kihatással vannak a tagállamok belső működésére

A migrációnak, mint jelenségnek számos területet illetően akadnak kockázatai. Ide sorolhatók:

- politikai kockázatok,
- biztonsági kockázatok,
- gazdasági kockázatok,
- szociális kockázatok,
- kulturális veszélyek,
- demográfiai kockázatok.

Politikai feszültségek adódhatnak a kialakult/ átalakult politikai intézményrendszer és erőviszonyok megváltozása miatt, új kisebbségi pártok és erőcsoportok jelenhetnek meg, a politikai verseny etnikai jelleget ölthet, az ország idegen etnikai-politikai érdekek ütközésének terepévé válhat. A biztonsági kockázatok tekintetében két beszélhetünk nemzetbiztonsági és közbiztonsági rizikófaktorokról. A nemzetbiztonsági kockázatok szintjén számolni lehet az ország védelmi képességének gyengülésével, földalatti kulturális és politikai mozgalmak szerveződésével, fundamentalista vallási tevékenységek folytatásával és akár politikai terror alkalmazásával is. [4] A közbiztonság területén új, specifikus bűnözési formák és módszerek jelenhetnek meg, és a döntéshozatali formák nem törvényes befolyásolása által fokozódhat a korrupció. A gazdasági kockázatok főbb megjelenési formái a nemzeti források, tőkék és tőkejövendelmek aránytalanul oszlanak el a többség és a kisebbség között, egyensúlyi problémák keletkezhetnek a munkaerőpiacon, a munkavállalók képzettsége, szociális és kulturális háttere befolyásolhatja a vállalatok, illetve a nemzetgazdaság regionális és nemzetközi versenyképességét. A szociális kockázatok körébe tartozik a szociális gon-

doskodási és elosztási rendszerek finanszírozási problémái és a rendszerben bekövetkező funkciózavarok, szociális és földrajzi elkülönülés a többségtől, közegészségügyi kockázatok. A kulturális veszélyek körébe tartozik a kultúrjavakhoz (oktatás, művelődés) való hozzájutás aránytalanságai, kulturális és vallási értékrendek megváltozása, a társadalom kulturális szétforgácsolódása. [5]

4. A migráció uniós szintű kezelése

Általánosságban elmondható, ahhoz, hogy a bevándorlás és ezen belül a beilleszkedés folyamata az adott egyének esetében eredményesnek mondható legyen, és a fent felsorolt veszélyek minimálisra csökkenthetőek legyenek, alapfeltétel az adott országba, az adott ország társadalmába történő sikeres integráció. Ennek számos feltétele van, melyek közül a legkiemelkedőbbek:

- az integrációra vonatkozó uniós keret megszilárdítása;
- a sokféleiség kezelésének, valamint az integrációs politikák eredményei értékelésének támogatása az EU országaiban;
- a frissen érkezett bevándorlókat megcélzó integrációs programok támogatása;
- egyenlő előmeneteli lehetőségek biztosítása a harmadik országokból érkező, legális munkavállalók számára;
- a szociális biztonsági rendszerek egységes alkalmazása a bevándorlók és az uniós állampolgárok esetében;
- a bevándorlók társadalmi szerepvállalásának fokozását célzó eszközök kidolgozása;
- az EU menekültügyi politikájának folyamatos alkalmazása – az intézkedések továbbfejlesztése mellett –, különösen a Bizottság menekültügyi politikai terve révén.

5. Következtetés

Az migráció konfliktusokkal járó társadalmi folyamat. Mind a befogadó, mind a letelepedő népesség részéről nagyfokú toleranciára van szükség a konfliktusok eredményes kezelése érdekében. Különösen nehéz feladat ez, ha a két felet jelentős kulturális, vallási, és civilizációs különbség választja el. Az Európai Unióra – bár erejét és akaratát megtöbbszörözve és megerősítve igyekszik helytállni a jelenség kézen tartását és megoldását tekintve – még nagyon sok erőfeszítés és munka vár a migráció és az azzal járó következmények stabil kezelését illetően.

Szakirodalmi hivatkozások

- [1] Forgács, Kaló, Németh: *Aszimmetrikus kihívások a haderő, az állam, valamint a társadalom viszonyában*; Hadtudomány 25. évf. (1-2), Budapest, pp.106-110. (2015)
- [2] Fregan Beatrix: *Pourquoi la guerre informatique?* In: Kommunikáció-2002, Budapest, 2002., ZMNE, pp. 51-54. (ISBN:963-86229-2-X)
- [4] Fregan Beatrix: *A Francia Köztársaság katonai stratégiája az európai védelem alakításában a hidegháborút követő időszakban*, Budapest, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, pp.127, doktori értekezés
- [3] http://kisebbssegkutato.tk.mta.hu/uploads/files/POCZIK_PUBLI_PPT_BIZTPOLSZEKC_Nemzetkoezi_migracio_es_biztonsagi_veszelyek.pdf
- [4] Dr. Vámosi Zoltán: *Biztonságpolitikai kihívások a 21. század küszöbén*; http://habe.hu/uploads/media_items/biztonsagpolitikai-kihivasok-a-21_-szazad-kuszoben.original.pdf (letöltve: 2016.01.14.)